

**GORAN, GATALICA, KOZMOLOM,
BIAKOVA, ZAGREB, 2016.**

U kolovozu prošle, 2016. godine, nakladnik „Biakova“ iz Zagreba objavio je drugu knjigu pjesama Gorana Gatalice, s predgovorom Tina Lemca i pogovorima Josipa Užarevića i Tomislava Šovagovića. Knjigu su u daruvarskom dvorcu grofa Jankovića predstavili Tin Lemac, Đuro Vidmarović i autor. Osvrnimo se na nju malo stoga i mi nekolicinom usputnih dojмова. Zamislimo potpuno prazan svemirski brod kojim upravlja Njegovo Visočanstvo Hal Računalo, a u svakome kutku njegova trenutka, odsad pa do vječnosti, pola 'vremena' trajajući odjekuje Mozartov“ Requiem“, a u drugoj polovici „Atom heart mother“ Pink Floyd a naći ćemo se u okolnostima koje nam namiru retci „Kozmoloma“ Gorana Gatalice. Nekolicina dobro hiberniziranih, učahurenih astronauta kvalitetno je u pričuvnome stanju pohranjena u svojim čahurama. Zadana nam je tako prizma psihodelije “Odiseje 2001“ Stanleya Kubricka, kroz koju promatramo ovu poeziju, što nas spontano potiče da se zapitamo: jesmo li mi ti astronauti? Jesu li oni alieni tuđini? Jesu li to oni tuđinci koji smo u stvari to isto oni mi iz budućnosti?

Zavirujući pak u poneku od postaja „Mliječne staze hrvatske poezije“ zamijetit ćemo kako se, poput Nikole Šopa, Gatalica 'usuđuje sići s praga svog i susjednoj otíći kućici, ljuljajuć se po praznini'. Pri tome, naravno, htio ne htio, nailazi na plavet A. B. Šimića, no on joj ne prilazi pitajući se je li je dostojan, u njega nema one distance, odmaka strahopoštovanja i samodostatnosti bića dostojanstvenoga hoda ispod zvijezda, prije je to u prostoru između početka i kraja filozofična *psihodelia nuova* čovjeka kao atrofiranog djelića svemira, ili neshvaćanje nove renesanse ljudskoga dosega duha. Ona nam, naime, kazuje: „*Ortodoksni misticismizam duplicira dvojnike kreacionizma koji se skrivaju od neusklađenosti razuma i motorike pri slomu živaca.*“ U njegovom beskrajnome ufanju u njegov definirani i definitivni smisao?!

No, možda pogrešno predmnijevamo asocijativni niz započinjući ga brodolomom. Gatalica je ovdje i na tragu Kranjčevićeve posvećivanja i predavanja svemiru kao vječnom ženskom, okrunjenom kolektivnom nesviješću majčinstva: 'I dokle je strujeć ona / Drhtala mi kroz sve žile, / I šaptala vasiona/ Toplom usnom majke mile...' dok nam kazuje kako „*Stotinu milijardi zvijezda sniva u zavičajnom busenu svemoćne radosti*“. Eros njegova kozmosa štuje majčinstvo, vrludajući između svojih kršćanskih i panteističkih doživljajnosti: „*Zeus obljubljuje božicu Europu izlazeći iz svemirske pjene maglica*“, premda je malo preuštirkan; „*Zvijezde prodiru u pore bića solarnim konstantama suza sadržanih u jecaju putnika u malenome času*“; „*Uzdarje zvijezda proljeva kišu pokrenutu razuzdanim oblacima u prisutnosti osamljenika. Sjaj suza uskrisuje duhove putenih nebeskih privida*“.

Uz suze koje se nameću kao neizostavne cezure struktura ovih mikrokozmosa, više izlišno patetične no dostojanstveno sjetne, primjetna je i sklonost prema oživljavanju 'akademska' pristupa 'bodrenju' hrvatskog jezika. „*Napeta utiha, svjetlaca i vije, kaloperu, križarske kiše, prekrcatoga*“, i nepotrebne natruhe romantizma: „*Nepoznata se zvijezda udaljuje bez pozdrava.*“

Zaključimo: Vladimir Čerkez u svome 'Svemiru' kaže: 'Lebdeć / u brodu / izvan teže / Srce / zaludnost shvaća / sada / Sred modre stepe / kojom bježe / Svemirskih tajni / divlja stada'. Goran Gatalica pak u „Kozmolomu“: „*Slučajni junak ucrtava svoje meridijane gordom sjenom koju obuzima traganja za neimenovanim ljuskama smrti*“.

Kuda nas, dakle, vode zvjezdane staze „Kozmoloma“? K uzvišenim frazama ili metaforama suzdržanih nježnosti? Upozorava li nas kako su suodnosne metafore naših razina spoznajnosti svemira posljedica sile teže jalovosti naših vlastitih bića? Prolazi li ljudska duša neoskrvuta crnim rupama i smijemo li je kao Aladinovu svjetiljku protrljati tad iznova našim dlanovima?

Razigravanjem oksimorona „*krilatih litica*“ autor nam na to ipak ne daje dovoljno jasnih odgovora.

Damir Horvat Zacscai